

Ter nagedachtenis aan Gerritjan van Nie (9 augustus 1935 - 2 november 2023)

In de Verenigde Staten zijn valkeniers en roofvogelaars twee handen op één buik, maar in Nederland zijn het de facto gescheiden werelden. Af en toe kom je een dubbeltalent tegen. Gerritjan was er zo een. De valkenierswereld was hem met de paplepel ingegoten. Zijn vader, G.A. van Nie, was medeoprichter van het Nederlands Valkeniersverbond “Adriaan Mollen” (in 1938)⁴, een club waar Gerritjan ook lid van was. In de jaarboeken van deze vereniging schreef hij over diergeneeskundige onderwerpen (zijn vakgebied), asielopvang (oplappen van zieke en gewonde roofvogels), historische aspecten van de valkerij en veldwaarnemingen. Als valkenier kon het niet anders dan dat roofvogels zijn speciale belangstelling hadden. Dat ging bij hem verder dan jagen met Havik, onder meer op konijnen op de Hoge Veluwe.

Gerritjan van Nie met jonge havikvrouw, na een konijnenjacht op De Hoge Veluwe, 13 november 2004 (Foto: Peter van Geneijgen).

Jarenlang verzorgde hij roofvogelkneuzen aan huis en hield hij sperwernesten bij in de omgeving van Baak in de Achterhoek (*en passant* noemt hij in Jaarboek 1990-1991 het volgen van 30 territoria van Sperwers in de Achterhoek vanaf 1978). Het leverde een serie artikelen op, onder meer in Tijdschrift voor Diergeneeskunde (107: 563-572, 573-579, in 1982; tuberculose bij roofvogels), in de Jaarboeken van de Nederlandse Valkeniersvereniging “Adriaan Mollen” (14 stukken tussen 1974 en 2007/2008 over

⁴ Als valkenier had G.A. ornithologische adviezen gegeven bij de vertaling van *De slechtvalk* van J.A. Baker in het Nederlands, uitgegeven in 1967 bij Bosch & Keuning (in 2014 ongewijzigd herdrukt bij Atlas Contact).

ziektes⁵, revalidatie⁶, voeding, gedrag, historie, boeken en bescherming) en in De Takkeling (7 stukken, 2001-2004, over iriscoloboom, sperwerjacht te voet, agressieve roofvogels, schrikruï bij Wespendien en ziektes bij Sperwers). Het getuigt van een brede belangstelling, geworteld in vakkennis en eigen observaties. Hoe kon het ook anders, als je als kind door je vader werd meegenomen naar het minihuisje van A.B. Wigman aan de rand van het Lage Veld in het rustgebied van Planken Wambuis, de Schuilevink, waar zorgeloos vakantie werd gehouden (Jaarboek “Adriaan Mollen” 1972: 39). Kennelijk bestaat van deze vakantie een film, waarvan de vertoning op 17 mei 2005, toen hij Planken Wambuis opnieuw bezocht, helaas mislukte. Maar het leverde wel nieuwe informatie op.

Als lid van de WRN las hij De Takkeling grondig. De kans was groot dat er na verschijning van een nummer een handgeschreven brief arriveerde met complimenten, op- en aanmerkingen, taalkundige adviezen, knipsels en kopieën, ontboezemingen naar aanleiding van een verhaal in De Takkeling, anekdotes over personages in de valkerijwereld (inclusief kennis van zijn vader), en alternatieve suggesties voor beschreven fenomenen. Zo stond een kopie van een verslag over een bijeenkomst op De Hoge Veluwe over roofvogelbescherming in Nederland, 11 september 1965, vol met opmerkingen die een ander licht wierpen op de tekst, naast correcties en terzijdes over de achtergronden van de deelnemers. In die tijd werd er nog breed maatschappelijk samengewerkt bij het aanpakken van een groeiend probleem (‘schrikbarende achteruitgang van vele soorten roofvogels’) ten tijde van de piekjaren van sterfte door landbouwgif.⁷

Tegelijkertijd fungeerde Gerritjan als vraagbaak voor vragen over ziektes en afwijkingen bij roofvogels, die – hoewel gericht aan de WRN – niet door ons konden worden beantwoord bij gebrek aan expertise op dat vlak. En natuurlijk ging het over valkerij en over de ontaarding ervan in roofvogelhouderij, waaraan hij een grondige hekel had. De wildgroei van valkeniersverenigingen, nepvalkeniers, commerciële roofvogelhouders en roofvogelshows was hem een doorn in het oog. Dat zijn eigen club, “Adriaan Mollen”, daar geen ferm standpunt tegen innam, idem dito. Voor Gerritjan was valkerij iets heel anders dan een tuin vol roofvogels op een hakblok, namelijk een één-op-één relatie geworteld in traditie en veldkennis. Het was een genoegen met hem te hebben gecorrespondeerd, elke brief een feest met onverwachte informatie en dito woordgebruik, humorvol en tong in de wang. Een valkenier (‘Mon espoir est en pennes’) die veel meer was dan valkenier. (Rob G. Bijlsma & Han ten Seldam).

⁵ In het Jaarboek 1977: 21 beschrijft hij (met foto) een sperwerjong met linker hand- en armpennen die tot ongeveer de helft van hun definitieve lengte waren uitgegroeid en ingesnoerde spoelen, waarschijnlijk het eerste beschreven geval van ‘pinching-off’ in Nederland. Het jong was op 27 juni 1978 onder het nest aangetroffen (door A. te Z.).

⁶ Als geen ander wist Gerritjan dat ‘uit ecologisch oogpunt revalidatie niet moet worden overschat en de rol van valkeniers evenmin.’ Hij zag wel een rol voor valkeniers weggelegd bij het uitwinnen van opgeknapte roofvogels, zonder zo ver te willen gaan als ‘Victor Hugo, die Lodewijk XIII in zijn toneelstuk Marion Delorme laat uitroepen: Le fauconnier est Dieu,’ om vervolgens met enig rekenwerk hard te maken dat de bijdrage van de valkenier aan het redden van roofvogels zeer beperkt is (Jaarboek 1987-1988 en 1988-1989: 44-45).

⁷ Onder de deelnemers bevonden zich vertegenwoordigers van Faunabeheer, KNJV, De Hoge Veluwe, Natuurmonumenten, WNF, Nederlandse Ornithologische Unie, RIVON, ‘Adriaan Mollen’ en Instituut voor Veterinaire Farmacologie, Utrecht.